

НАСТАВНО-УМЕТНИЧКОМ ВЕЋУ

ФАКУЛТЕТА ЛИКОВНИХ УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ

Париска 16

11000 Београд

СЕНАТУ УНИВЕРЗИТЕТА УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ

Косанчићев венац 29

11000 Београд

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ И ОДБРАНУ ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ
ПРОЈЕКТА И

ПИСАНОГ РАДА

Назив докторског уметничког пројекта: **Простори људског присуства – редефинисање материје тела као принцип ликовног истраживања, изложба слика и цртежа** кандидата Антанасија Пуношевца.

Комисија за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта **Простори људског присуства – редефинисање материје тела као принцип ликовног истраживања**, кандидата Антанасија Пуношевца именована је на 480. седници одржаној 2.6.2021. године и радила је у саставу :

1. Мр Радомир Кнежевић, ментор, редовни професор Факултета ликовних уметности у Београду

2. Др ум. Катарина Зарић, редовни професор Факултета ликовних уметности у Београду
3. Др ум. Димитрије Пецић, редовни професор Факултета ликовних уметности у Београду
4. Др ум. Владислав Шћепановић, редовни професор Факултета примењених уметности у Београду
5. Др ум. Горан Јовић, доцент Факултета ликовних уметности у Београду

и донела је следећи закључак:

Биографија кандидата:

Антанасије Пуношевац, рођен 1. јуна 1992. године у Крушевцу. Завршио основне и мастер студије као студент генерације на Факултету ликовних уметности у Београду 2015. године у класи ред.проф. Гордана Николића, одсек сликарство. Исте године уписује докторске уметничке студије сликарства на истом факултету, под менторством ред.проф. Радомира Кнежевића. Члан УЛУС-а.

Самосталне изложбе:

2021. Београд, Галерија Луцида, Грандиозна емпатија

2020. Београд, Галерија УЛУС, Простори људског присуства, докторски уметнички пројекат

2019. Београд, Галерија Коларчевог универзитета, Архетипски карактери

2018. Нови Сад, Галерија КЦНС, Изложба акварела

2018. Београд, Галерија 73', Лица, изложба цртежа

2018. Крушевац, Уметничка галерија, (Само)посматрање, изложба акварела и слика

2018. Ниш, Галерија савремене ликовне уметности / Павиљон у Тврђави, изложба литографија и цртежа, Јелена Петровић и Антанасије Пуношевац

2017. Крагујевац, Галерија Мостови Балкана, Лица- изложба цртежа

2016. Београд, Галерија ДКСГ, Простори лица

2015. Београд, Галерија ФЛУ, Изложба студената генерације Универзитета уметности у Београду за 2015.годину

Награде

2014- Награда Стеван Кнежевић за цртеж

2011- Награда Флу за цртеж за прву годину студија

Учесник Летње уметничке школе 2014. у Пријепољу, Универзитета уметности у Београду- „Кроз вртлоге Лима”.

Стипендиста Доситеја фонда за младе таленте.

Стипендиста Министарства просвете, науке и технолошког развоја.

Анализа рада:

Докторски уметнички пројекат **Простори људског присуства – редефинисање материје тела као принцип ликовног истраживања**, изложба слика и цртежа, састоји се из два дела, практичног у виду три изложбе које су реализоване од 2018. до 2020. године (*Само*)*посматрање*, Уметничка галерија у Крушевцу; *Архетипски карактери*, Галерија Коларац; *Простори људског присуства*, Галерија УЛУС) и писаног дела у коме се образлаже уметничка креација и методе које су примењене при реализацији овог пројекта.

Поставке у галеријама, визуелни део докторског уметничког пројекта су изложбе слика великих формата у техници уља на платну као и радова на папиру у техници акварела са људским ликом и телом као доминантним мотивима. Рад на овом докторском уметничком пројекту заснива се на редефинисању тела и лица као основном принципу истраживања. То редефинисање се огледа у третирању визуелне форме мотива али и у схватању и приказивању његовог симболичког карактера. у визуелном погледу представа се своди на једно тело / лице на прочишћеној позадини. Поред композиције и карактер теклесне форме се редефинисањем удаљава од натуралистичког приказа са циљем наглашавања битности саме сликане материје и битности материјалности уметничког дела. По питању значења, представа човека се ослобађа индивидуалности и у великој мери се креће ка универзалном, архетипском типу. Ово су елементи који чине суштински део овог докторског уметничког пројекта

Вишеслојност докторског уметничког пројекта **Простори људског присуства** се открива у наслову пројекта који се базира на појму **присуства** које се открива кроз неколико нивоа. У првом нивоу то је оно присуство хуманог у телесној форми човека. Други ниво се односи на целокупно поље сликане подлоге где је композиција таква да недвосмислено потенцира људску фигуру и њену доминантност у уметничком наративу. Последњи ниво се тумачи кроз финалне поставке радова у галеријама које покушавају да и реалан простор трансформишу и испуне га атмосфером људског присуства.

Критички осврт референта

Писани део докторског уметничког пројекта **Простори људског присуства** – **редефинисање материје тела као принцип ликовног истраживања** подељен је у неколико поглавља. Прво поглавље се односи на уопштено схватање тела и његове функције у уметности. Друго се бави историјским прегледом појава које се тичу представљања човека и телесности. С обзиром на ширину феномена и уопште на могућности које тело као мотив нуди, аутор се у овој анализи везује за појаве које директно кореспондирају са његовим идејама о ликовној представи човека али и за дела и уметнике који су на директан или посредан начин били инспирација за настајање овог пројекта.

У трећем поглављу аутор даје приказ генезе целокупног пројекта, од раних периода у којима започиње истраживање људске физиономије кроз цртеже лица и аутопортрета, преко целокупног процеса преласка са ахроматског цртежа на колористички приступ и промену техника. У овом приказу је јасно објашњен и процес усложњавања представе од једноставно, портретски третираног лица до композиција великих формата на којима се лице и тело на више начина уздижу из конвенционалног начина представљања. У овом поглављу су кроз хронологију појављивања у току процеса одређени и основни елементи пројекта који ће у каснијим поглављима бити подробније описани.

Остала поглавља су конципирана тако да свако објашњава неки од феномена који чине карактер докторског уметничког пројекта. Један део тих феномена се односи на значење и симболичку димензију представе док се други део односи на ликовни карактер пројекта.

Емпатија представља један од основних елемената овог пројекта. Она је битна у погледу живости ликовне представе јер означава могућност уосећавања односно уношења емоција у дело које уметник чини током стваралачког процеса. Њену битност такође налазимо и у ширим друштвеним оквирима овог пројекта. Аутор својим монументалним људским приликама позива на емпатију која произилази из универзалног препознавања драме људског постојања у представама архетипског карактера. Он не говори о отуђеним људима већ покушава да оствари простор интеракције која би из односа човек – слика прерасла у однос човек - човек.

Један од основних елемената који се разматрају је феномен присуства. Он се тумачи и кроз симболику слике човека и кроз ликовно формални карактер дела. Слика човека се сагледава кроз паралелу са појавом *damnati memoriae* која означава брисање сећања на неку особу и проналази се у свим вековима људске историје. Функционисање ове појаве се заснива на идеји да слика човека уставри представља реално присуство његове личности па би уништавањем ње учинили и атак на представљеног. Ову појаву аутор повезује и са начином на који функционише икона као жива представ светитеља. Правећи паралелу са овим појавама он открива своју идеју о томе да на људе на сликама треба гледати као на реалне саговорнике у реалном простору. Ова теза се такође допуњује и осталим елементима који се разматрају у другим поглављима. Свакако елементи који доприноси доживљавању представе у неилузионистичком смислу јесу и простор и материја. Њихова улог је да нагласе излажење насликаног тела у реалан простор посматрача. Формат, композиција, кадрирање, све су то елементи који су конципирани са идејом да се ивице дела пониште и да се уклони граница између реалног простора и насликаног. Овом ефекту доприноси и материјалност дела. У поглављу које се бави овим елементом, аутор наглашава битност дела као објекта који је основа за уметнички доживљај. Поред тога, веома битну улогу у овом пројекту заузима и сликана материја. Другим процесима који подразумевају константно редефинисање постигнутих решења, у комбинацији контролисаног наношења боје и одмах затим њеног делимичног уклањања, долази до ставрања материје која делује као да сама настаје услед неке природне силе. Оваква материја нема карактер веристичког приказивања, она не одсликава дату реалност али сама собом представља један нови живот.

Аутор такође свој рад покушава да нам приближи и кроз неколико поређења са примерима других уметника. Као интересантну паралелу наводи рад контроверзног аустријског вајара из 19. века Франца Хавера Месершмита. У анализи његових *Глава*

карактера Пуношевац открива сличност са својом идејом о представи људског тела чија је енергија компресована а форма затегнута до саме тачке пуцања. У таквој ситуацији он проналази начин да телу да карактер сталне напетости чиме се остварује и јачи контакт представе и посматрача.

Други пример у којем Пуношевац проналази сличности са својим схватањем људског тела јесте савремена уметница Марлен Дима. У поређењу са њеним радовима открива се тежња за редефинисањем видљивих црта лица и тела и за ослобађањем од потребе да се карактер верно пренесе на површину платна. У том смислу, аутор добија слободу да полазећи од свеукупног садржаја, психолошког и формалног који људско лице или тело нуди постигне зачудније, имагинацијом продубљене представе човека.

Литература:

Б. А. Успенски, *Поетика композиције , семиотика иконе*, Нолит, Београд, 1979

Вујовић Мира, *Грандиозна емпатија*, текст из каталога за изложбу *Грандиозна емпатија* у галерији Луцида, Београд, 2021

West Shearer, *Portraiture*, Oxvord university press, New York, 2004

Walters Margaret, *The nude male, a new perspective*, Paddingston press, England, 1978

Гарашанин Милутин, *Уметност на тлу Југославије, праисторија*, Издавачки завод Југославија, Београд, 1982

Drower S. Margaret, *Уметност Египта*, Издавачки завод Југославија, Београд, 1965

Епштејн Михаил, *Постмодернизам*, Zeptr Book World, Београд, 1998

Euphrosyne Doxiadis/ Doroty J. Thompson, *The Mysterious Fayum Portraits: Face From Ancient Egypt*, Thames & Hudson, London 1995

Кандински Василиј, *О духовном у уметности*, Ip Eshoteria, Београд, 1996

Карл Густав Јунг, *Архетипови и колективно несвесно*, Народна књига, Београд, 2015

Келер Хајнц, *Римско царство*, Издавачко предузеће „Братство и јединство“, Нови Сад, 1970

Кларк Кенет, *Акт- разматрање идеалне форме*, Двери, Београд, 2014

Ликовне свеске 3, Уметничка академија у Београду, Београд 1973

Ликовне свеске 4, Универзитет уметности у Београду, Београд, 1975

Огњеновић Предраг и Шкорц Бојана, *Наше намере и осећања, увод у психологију мотивације и емоција*, Завод за уџбенике, Београд, 2012

Протић Б. Миодраг, *Облик и време*, Нолит, Београд, 1979

Речник појмова ликовне уметности и архитектуре, Том 2, Српска Академија наука и уметности, Завод за уџбенике, Београд, 2020

Стругаревећ Лепосава, *(Сано)посматрање*, текст из каталога изложбе (Само)посматрање, Уметничка галерија у Крушевцу, Крушевац

Tobias G. Natter and Eliyabeth Leopold, *Nude men, from 1800 to the present day*, Leopold Museum, Vienna, 2012

Успенски Леонид, *Теологија иконе*, Света Гора Атонска, Манастир Хиландар, 2009

Henig Martin, *A handbook of Roman art*, Phaidon, Bath

Jessica Morgan, *Marlen Dumas One Hundred Models and Endless Rejects*, The Institute of Contemporary Art, Boston 2001

Оцена резултата и закључак са образложењем уметничког доприноса рада

Докторски уметнички пројекат *Простори људског присуства – редефинисање материје тела као принцип ликовног истраживања, изложба слика и цртежа* кандидата Антанасија Пуношевца преиспитује људску неприкосновену битност и свеprisутност. Хумана димензија човека од његовог првог удисаја до пуне зрелости његовог бића, тема су и преокупација у, сада већ може се рећи читавом опусу ствараоца. Заснивајући своје радове пре свега на снажној цртачкој структури, сведена композиција подстиче монументалност представа које се појачавају употребом и констукцијом на великим форматима. Количина енергије која се употреби при изради дела је присутна у једној

суздржаној, прикривеној напетости којом трепери читава површина платна. Сведеност у колориту појачава цртачку димензију и одређује карактер рада. Дуги процес грађења који даје живост пулсирајућој површини, уз јасноћу и чврстину форме људског тела и лица, пре свега, персонификује просторе и димензије значаја људског постојања. На површинама се осећа неки *притајени* спектакл. Када се приђе слици она *бруји* у тој својој вишеслојној сложености. Поглед са дистанце ствара монумент динамичних форми људске фигуреу коју је уткан код прачовека. Епске димензије слављења човека као хуманог бића.

Имајући у виду сву сложеност докторског уметничког пројекта **Простори људског присуства** – редефинисање материје тела као принцип ликовног истраживања, јасно и разложно разматраног у писаном делу докторског уметничког пројекта, неколико изложби које су везане у различитим галеријама чиниле целину рада, комисија сматра да је кандидат Антанасије Пуношевац успешно реализовао и представио јавности свој уметнички пројекат и предлаже Наставно уметничком већу Факултета ликовних уметности да усвоји овај извештај и достави Сенату Универзитета уметности на потврду како би се могао одредити датум одбране.

У Београду

септембар 2021. године

Др ум. **Катарина Зарић**

Редовни професор Факултета ликовних уметности у Београду

Др ум. **Димитрије Пецић**

Редовни професор Факултета ликовних уметности у Београду

Др ум. **Владислав Шћепановић**

Редовни професор Факултета примењених уметности у Београду

Др ум. **Горан Јовић**

Доцент Факултета ликовних уметности у Београду

Мр **Радомир Кнежевић**, ментор

Редовни професор Факултета ликовних уметности у Београду